

La darrera obra que Guido Dettoni della Grazia ha posat a disposició de la gent, l'anomena **Creu de Betlem**, i jo em pregunto: ¿És correcta la denominació? ¿Es poden unir els dos termes, creu i Betlem?

Evidentment la primera resposta que se m'acut és afirmativa. Betlem se situa al començament de la vida de Jesús, i la Creu marca la seva fi, la seva mort. S'ha dit i s'ha repetit que, des del moment que l'ésser humà obre els ulls al món, comença la seva cursa cap a la mort, a la qual Jesús, que s'autoanomenava el fill de l'home, va estar sotmès. De tota manera, de tan evident aquesta no pot ser una resposta satisfactòria. Per això vaig agafar la creu plasmada a mida de les mans per Guido Dettoni i vaig constatar en primer lloc que, més que una creu, representa un crucifix. El cos del Crucificat s'insinua en l'aresta central de la creu de manera que, tancant els ulls, el polze, que sosté el seu braç dret, si es desplaça lleugerament cap a l'esquerra, pot reconstruir-lo i visualitzar-lo interiorment, i alhora els dits índex i del mig, que descansen a banda i banda del que seria el cap, palpen una corba suau, evocadora de l'esquena del Crucificat corbada pel pes del pecat de tota la humanitat. Així doncs, amb el tacte vaig tenir experiència d'un concepte tradicional de la creu de Crist: el seu caràcter expiatori. Són molts els textos del Nou Testament que podria citar; en tinc prou amb el de la primera carta de Pere: *Ell mateix va portar els nostres pecats, en el seu cos sobre el patíbul...* (1Pe 2,24).

El tacte, doncs, m'ajudava a formar la visió interior del Crucificat, que tot seguit feia sorgir en la meua memòria la figura del **Servent del Senyor**, descrita pel segon Isaïes i aplicada a Jesús pels autors del Nou Testament.

Aquí teniu el meu servent, que jo sostinc, el meu elegit en qui m'he complagut (Is 42, 1ss)... Era menyspreat, rebuig entre els homes, home fet de dolor... semblant a aquells que ens repugna de mirar. El menyspreaven i el tenien per no res. Ell portava les nostres malalties i havia pres damunt seu els nostres dolors... El meu servent, després del que ha sofert la seva ànima, veurà la llum i se'n saciarà. Ell que és just, farà justos tots els altres, perquè ha pres damunt seu les culpes d'ells (Is 53, 3, 4 i 11).

La paraula hebrea *ebed* (servent), traduïda en la versió grega dels Setanta pel mot **παιδί** (servent, nen), es transforma en fill (**υἱος**) quan els evangelistes descriuen l'escena del baptisme de Jesús: *Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en qui m'he complagut* (Mt 3,17), paraules que són una cita quasi literal del text esmentat d'Isaïes. Jesús és proclamat Fill de Déu per la veu que ve del cel i al llarg de la seva activitat és anomenat Fill de l'home, títol que designa la humanitat de Jesús posseïdora de la plenitud de l'Esperit. Dit en altres paraules, en Ell es realitza el projecte, pla (**λογος**) o model d'home descrit per Joan en el pròleg del seu evangeli. El títol Fill de l'home és la realitat de Jesús vista des de sota, així com el títol de Fill de Déu és la mateixa realitat vista des de dalt. El projecte d'home, encarnat en Jesús, arriba al seu punt culminant justament en la creu, quan Jesús lliura el seu esperit (Jo 19, 30) i porta a sobre *les nostres malalties i els nostres dolors*.

Girant la creu que es té a la mà queda expressat gràficament el pes de tota la humanitat que cau sobre les espatlles del Crucificat.

Tornant al títol d'aquest escrit, em ve a la memòria el text de Lluc: *Avui, a la ciutat de David (Betlem), ens ha nascut el Salvador, que és el Messies* (Lc 2,11). Quin mena de Messies és el que l'àngel anuncia als pastors? No és *el que restablirà el Regne a favor d'Israel* (Ac 1,6), com pensaven els deixebles i esperaven els jueus de l'època, sinó *que calia que el Messies patís tot això abans d'entrar a la seva glòria* (Lc 24, 26), com diu Jesús als dos companys mentre fan camí cap a Emaús. El mot *calia* es refereix al disseny de Déu, o sigui, a la voluntat del Pare, el qual encomana a Jesús una missió que passa per la creu i la resurrecció. El mateix Lluc torna anunciar la creu i resurrecció de Jesús quan posa en boca de Simeó aquestes paraules: *Aquest Infant serà motiu que a Israel molts caiguin i molts s'aixequin; serà una senyera combatuda* (Lc 2,34).

Després de tot això, queda clar que tant l'àngel a Betlem com Simeó al temple de Jerusalem anuncien com el nadó Jesús durà a terme la salvació: mitjançant la passió. Per tant, podem parlar tranquil·lament de la creu de Betlem.

Fins ara he reflexionat sobre la creu de Guido Dettoni plasmada a mesura de les mans. Ara bé, aquesta ha estat engrandida i penjada per primera vegada, al desembre de 2003, a l'església de Betlem de Barcelona, millor dit, ha estat enlairada. L'enlairament, en l'evangeli de Joan, és sempre sinònim de glorificació. *Jo, quan seré enlairat damunt la terra, atrauré tothom cap a mi* (Jo 12, 32). La creu, engrandida i enlairada **atreu la mirada** de tot aquell que posa els peus en l'església o l'espai on es troba; és, doncs, símbol de Jesús enlairat al Calvari, el qual esdevé **centre d'atracció** de la humanitat i demostració màxima de l'amor de Déu. Una vegada més en l'art de Guido Dettoni els sentits obren el camí cap a una realitat espiritual. La creu a mesura de les mans, **pel tacte**, ens ajuda a comprendre com el Servent del Senyor porta sobre les espatlles tota la misèria de la humanitat; la creu enlairada, **per la visió**, és perspectiva de resurrecció, almenys per als cristians creients.

No voldria acabar aquestes reflexions sense esmentar el text de Pau als corintis: *Els jueus demanen prodigis i els grecs cerquen saviesa, però nosaltres predicam un Messies crucificat, que és escàndol per als jueus i un absurd per als grecs* (1Co 1, 22-23). Absurd és el traducció que La Bíblia catalana fa del mot grec $\mu\omega\rho\iota\alpha$, que pròpiament significa follia i és la traducció que a mi m'agrada. Enlairant els ulls vers la creu entenem que la follia de la creu és l'única saviesa que compta per al qui creu. Si la miram a ella sola, és certament follia o absurd, però és portadora del Fill de l'home enlairat o glorificat i, per tant, de la saviesa de Déu.

Mn. Miquel Ambròs

Gener del 2004, Festa de la santa Teofania.

Miquel Abròs i Albertí – Mallorca 1942 – Escriptor i sacerdot – Monjo benedictí a Montserrat fins 1968 – Doctor en ciències orientals i responsable de la feligresia ucraïnesa de Mallorca i d'altres ritus orientals catòlics presents a la illa.